

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Геолого-географски

Специалност: ГЕОГРАФИЯ

Г	Г	А	0	1	0	1	1	7
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Магистърска програма:

--	--	--	--	--	--	--	--	--

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Регионално развитие на транспортната инфраструктура и комуникациите

Избираема, редовно обучение, IV курс, VII семестър

Дисциплина:

И	7	0	2
---	---	---	---

Преподавател: Гл. ас.д-р Димитър Димитров

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
	Практически упражнения (хоспетиране)	-
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	-
	Доклад/Презентация	20
	Научно есе	-
	Курсов учебен проект	20
	Учебна екскурзия	-
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	20
Обща извънаудиторна заетост		60
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		2
ОБЩО ЕКСТ		4

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops (информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	-
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	
3.	Демонстрационни занятия	-
4.	Посещения на обекти	-
5.	Портфолио	25
6.	Тестова проверка	-
7.	Решаване на казуси	-
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	25
9.	Изпит	50
Анотация на учебната дисциплина:		
<p>Учебната дисциплина: Регионално развитие на транспортната инфраструктура и комуникациите е свободноизбираема за студентите от специалност География, бакалавърска степен, седми семестър, четвърти курс, редовно обучение. Настоящият 21-ви век ще преминава при приоритетното развитие на транспортните системи, транспортната инфраструктура и комуникациите. Тя има за цел да запознае студентите с основните проблеми и проекти при пространственото развитие на транспортната инфраструктура и комуникациите в България. При нейното изучаване студентите получават знания за мястото на отделните видове магистрален транспорт, техните сравнителни преимущества в националната транспортна система и използването им като инструмент при провеждането на регионалната политика в България. По време на курса студентите получават знания за развитието на транспортната география в България, като едно от най-важните направления в социално-икономическата география на България. За основните етапи в нейното развитие, теоретичните приноси и практико-приложните резултати. Запознават се с териториално-устройствените проблеми и регионалното значение на значимите обекти и проекти при пространственото развитие на транспортната инфраструктура по националната територия. Запознават се с териториално-устройствените проблеми при развитието, геополитическото и регионалното значение на паневропейските еврокоридори преминаващи през територията на страната. По време на курса студентите култивират в себе си умения за обосновката на изграждането на важни транспортни инфраструктурни обекти с оглед използването им като инструмент при провеждането на регионалната политика.</p>		
Предварителни изисквания:		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Да са запознати със процесите в социално-икономическото развитие на страната ➤ Да познават процесите и тенденциите в демографското развитие на България и техните регионални проекции ➤ Да познават природо-ресурсния потенциал на страната ➤ Да имат умения за картографско представяне на имперична и статистическа социално-икономическа информация ➤ Да имат култивирани умения за творческо представяне на научен текст ➤ Да имат култивирани умения за работа с научна литература 		

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Очаквани резултати:

ще знаят:

- Ще са запознати с основните тенденции в развитието на транспортната инфраструктура в ЕС
- Ще са запознати с основните териториално-устройствени проблеми и тенденции при пространственото развитие на транспортната инфраструктура в страната
- Ще са запознати с транспортното значение на трансграничните връзки на страната
- Ще са запознати с транспортното и регионалното значение на паневропейските транспортни коридори през територията на страната
- Ще са запознати със сравнителните преимущества на видовете магистрален транспорт в транспортната система на страната и използването на тяхното развитие, като инструмент при провеждането на регионалната политика.
- Ще са запознати с основните стратегически и планово-нормативни документи за развитието на транспортните системи на ЕС и България: Европейска транспортна стратегия- «Транспорт-2050» , Национална транспортна стратегия до 2022 г. и др..
- Ще могат да правят експертна оценка за регионалното значение и функционалната обвързаност на транспортен инфраструктурен проект.

Учебно съдържание

№	Лекции:	Хорариум 30 ч
1	Формирането на Географията на транспорта, като научно направление в социално-икономическата география. Периоди в развитието и. Теоретични приноси и практико-приложни резултати на географите в България при нейното развитие. Научните приноси на акад. Ат. Бешков при развитието на географията на транспорта в България	2 часа
2	Същност на транспортната система на България. Формиране и етапи в развитието и. Функционални особености и проблеми. Място и значение на пространственото развитие на транспортната инфраструктура, като инструмент при провеждането на регионалната политика в България.	2 часа.
3	Икономикогеографска оценка и регионално значение на транспортно-географското положение на България. Оценка на процеса и тенденциите в отварянето на географското пространство на България. Типология на функционалното и регионалното значение на трансграничните връзки на страната. Оценка на степента на кохезия на транспортната система и транспортната инфраструктура в икономическото и транспортното пространство на ЕС.	2 часа.
4.	Оценка на регионалното значение и пространственото развитие на паневропейските еврокоридори на територията на България. Териториално-устройствени и функционални проблеми. Пространствено развитие на TINA мрежата.	2 часа

5.	Оценка на регионалното значение, териториално-устройственните проблеми и функционалното обвързване на трасето на IV-те еврокоридор в България. Основни транспортни обекти при неговото функциониране- дунав мост „Нова Европа” при Видин-Калафат, полимагистрален проект при прохода „Петрохан”, трасето на АМ „Струма” и др.	2 часа
6	Оценка на регионалното значение, териториално-устройственните проблеми и геополитическите аспекти на инфраструктурното значение на VIII-ми еврокоридор. Главни инфраструктурни проекти по неговото трасе- жп връзката Гюешево-Крива Паланка, АМ „Хемус” и др...	2 часа
7	Оценка на регионалното значение и териториално-устройственните проблеми при инфраструктурното развитие на VII- ми еврокоридор. Роля и значение на Дунавската стратегия на ЕС за неговото инфраструктурно развитие. Оценка на транспортните инфраструктурни проекти по неговото трасе: инфраструктурно развитие на пристанищата Лом, Силистра и др..	2 часа
8	Оценка на транспортното, регионалното значение и геополитическите аспекти на XX-ти еврокоридор на територията на България. Териториално-устройствени и функционални проблеми. Транспортната връзка: София-Ниш.	2 часа
9	Оценка на регионалното значение на XIX - ти еврокоридор на територията на България. Влиянието му за регионалното развитие на региона на Източните Родопи. Основни инфраструктурни обекти по трасето му- полимагистралния тунел под пр. Шипка, пр.Маказа и др..	
10	Оценка на географския фундамент на територията и природо-ресурсния потенциал за пространственото развитие на транспортната инфраструктура и транспортната мрежа на България.	1 час
11	Оценка на значението на общественно-икономическите и политическите фактори върху териториалната организация на транспортната система на България. Транспортната политика и развитието на транспортната инфраструктура в България. Транспортна стратегия на България. Влияния на развитието на транспортната мрежа върху устойчивостта на селищната мрежа.	2 часа
12	Отраслова структура на транспортната система на България. Показатели за измерване на транспортната дейност и пространственото развитие на транспортната инфраструктура :извършена работа, транспортна достъпност, транспортна инфраструктурна обезпеченост на територията, транспортна инфраструктурна наясненост на територията и др..	1 час
13	Основни тенденции, териториално-устройствени и регионални проблеми при развитието на железопътната транспортна подсистема на страната. Сравнителни	1 час

	преимущества на жп транспорта. Етапи при формирането и.. Функционални особености и териториално-устройственни проблеми при пространственното развитие на жп мрежата в България.	
14	Съвременни тенденции и регионални особености в развитието на автомобилната транспортна подсистема на България..Сравнителни преимущества автомобилния магистрален транспорт.Проблеми при функционалното обвързване на автомобилния транспорт с друге мидове магистрален транспорт.	1 час
15	Функционални особености и регионални аспекти в развитието на водната транспортна подсистема на страната.Сравнителни особености и функционални характеристики на водния транспорт. Регионално значение, функционални. характеристики и териториално-устройственни проблеми при инфраструктурното развитие на дунавските пристанища на България. Типология на дунявските пристанищао. Оценка на геополитическото и регионалното значение на черноморските пристанища в България.Фенкционални и териториално- устройственни проблеми при тухното инфраструктурно развитие.Икономическа и функционална типология.	1 час
16	Тенденции и функционални особености в развитието на въздушната транспортна подсистема на страната. Сравнителни преимущества на въздушния транспорт.Функционални характеристики и регионално значение на гражданските летища в България. Икономическа и функционална типология.	1 час
17	Функционални характеристики, регионални особености и значение на тръбопроводната транспортна подсистема на България. Технически характеристики и перспективи за развитие.Геополитическо, социално-икономическо и регионално значение на транспортните енергийни проекти: газопроводите «Южен поток» и «Набуко», нефтопровода «Бургас-Александропулис» и др.	1 час
18	Форми на териториална организация на транспорта: транспортен пункт, транспортен център, транспортен възел, транспортен район. Функциите им в националната транспортна система.Формиране и функциониране на сухоземно-водните транспортни системи в България-транспортен хинтерланд и транспортен форланд.Възможности за развитие на интelligенти транспортни системи на територията на България.	1 час
19	География на икономическите връзки на Българиярия. Тенденции в динамиката на експорта и импорта на страната.Тенденции и регионални особености в развитието на външната и вътрешната търговия на България..	1 час
20	География на съобщенията и комуникациите на България.Тенденции в развитието и регионални	1 час

особенности.Мобилни комуникации-тенденции и регионални аспекти в развитието им.

№	Упражнения:	Хорариум 30 ч
	При провеждането на семинарните занятия по учебната дисциплина е приложен индивидуалния и творчески подход при работата със студентите.Неговият идеен замисъл се изразява в това студентите в течение на курса да култивират в себеси умения и качества да правят експертни оценки за обосновката на регионалното и функционално значение на транспортни проекти по територията на страната.В процеса на подготовка те разработват курсови работи по предварително формулирани теми и посочени научни литературни източници.Тези курсови проекти са тематично обвързани с лекционния курс.Самостоятелната и индивидуална работа със студентите е от много важно значение за тяхното утвърждаване като експерти по разработката на транспортни проекти.Чрез курсовите работи студентите се научават да структурират логично и балансирано научен проект, както и да презентират материала пред специализирана аудитория.	30 часа

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Формирането на Географията на транспорта, като научно направление в социално-икономическата география. Периоди в развитието и. Теоретични приноси и практико-приложни резултати на географите в България при нейното развитие.Научните приноси на акад. Ат. Бешков при развитието на географията на транспорта в България
2	Същност на транспортната система на България.Формиране и етапи в развитието и. Функционални особености и проблеми.Място и значение на пространственото развитие на транспортната инфраструктура, като инструмент при провеждането на регионалната политика в България
3	Икономгеографска оценка и регионално значение на транспортно-географското положение на България.Оценка на процеса и тенденциите в отварянето на географското пространство на България. Типология на функционалното и регионалното значение на трансграничните връзки на страната. Оценка на степента на кохезия на транспортната система и транспортната инфраструктура в икономическото и транспортното пространство на ЕС.
4	Оценка на регионалното значение и пространственото развитие на паневропейските еврокоридори на територията на България. Териториално-устройствени и функционални проблеми. Пространствено развитие на TINA мрежата.
5	Оценка на регионалното значение, териториално-устройствените проблеми и функционалното обвързване на трасето на IV-те еврокоридор в България. Основни транспортни обекти при неговото функциониране- дунав мост „Нова Европа” при Видин-Калафат, полимагистрален проект при прохода „Петрохан”, трасето на АМ „Струма” и др.

6	Оценка на регионалното значение, териториално-устройственните проблеми и геополитическите аспекти на инфраструктурното значение на VIII-ми еврокоридор. Главни инфраструктурни проекти по неговото трасе- жп връзката Гюешево-Крива Паланка, АМ „Хемус” и др...
7	Оценка на регионалното значение и териториално-устройственните проблеми при инфраструктурното развитие на VII- ми еврокоридор. Роля и значение на Дунавската стратегия на ЕС за неговото инфраструктурно развитие. Оценка на транспортните инфраструктурни проекти по неговото трасе: инфраструктурно развитие на пристанищата Лом, Силистра и др..
8	Оценка на транспортното, регионалното значение и геополитическите аспекти на XX-ти еврокоридор на територията на България. Териториално-устройствени и функционални проблеми. Транспортната връзка: София-Ниш.
9	Оценка на регионалното значение на XIX - ти еврокоридор на територията на България. Влиянието му за регионалното развитие на региона на Източните Родопи. Основни инфраструктурни обекти по трасето му- полимагистралния тунел под пр. Шипка, пр.Маказа и др..
10	Оценка на географския фундамент на територията и природо-ресурсния потенциал за пространственото развитие на транспортната инфраструктура и транспортната мрежа на България.
11	Оценка на значението на общественно-икономическите и политическите фактори върху териториалната организация на транспортната система на България. Транспортната политика и развитието на транспортната инфраструктура в България. Транспортна стратегия на България. Влияния на развитието на транспортната мрежа върху устойчивостта на селищната мрежа.
12	Отраслова структура на транспортната система на България. Показатели за измерване на транспортната дейност и пространственото развитие на транспортната инфраструктура :извършена работа, транспортна достъпност, транспортна инфраструктурна обезпеченост на територията, транспортна инфраструктурна наясненост на територията и др..
13	Основни тенденции, териториално-устройствени и регионални проблеми при развитието на железопътната транспортна подсистема на страната. Сравнителни преимущества на жп транспорта. Етапи при формирането и.. Функционални особености и териториално-устройствени проблеми при пространственото развитие на жп мрежата в България.
14	Съвременни тенденции и регионални особености в развитието на автомобилната транспортна подсистема на България.. Сравнителни преимущества автомобилния магистрален транспорт. Проблеми при функционалното обвързване на автомобилния транспорт с друге мидове магистрален транспорт.
15	Функционални особености и регионални аспекти в развитието на водната транспортна подсистема на страната. Сравнителни особености и функционални характеристики на водния транспорт. Регионално значение, функционални характеристики и териториално-устройствени проблеми при инфраструктурното развитие на дунавските пристанища на България. Типология на дунавските пристанища. Оценка на геополитическото и регионалното значение на черноморските пристанища в България. Фенкционални и териториално-устройствени проблеми при тухното инфраструктурно развитие. Икономическа и функционална типология.

16	Тенденции и функционални особености в развитието на въздушната транспортна подсистема на страната. Сравнителни преимущества на въздушния транспорт. Функционални характеристики и регионално значение на гражданските летища в България. Икономическа и функционална типология.
17	Функционални характеристики, регионални особености и значение на тръбопроводната транспортна подсистема на България. Технически характеристики и перспективи за развитие. Геополитическо, социално-икономическо и регионално значение на транспортните енергийни проекти: газопроводите «Южен поток» и «Набуко», нефтопровода «Бургас-Александропулис» и др.
18	Форми на териториална организация на транспорта: транспортен пункт, транспортен център, транспортен възел, транспортен район. Функциите им в националната транспортна система. Формиране и функциониране на сухоземно-водните транспортни системи в България-транспортен хинтерланд и транспортен форланд. Възможности за развитие на интелигентни транспортни системи на територията на България.
19	География на икономическите връзки на България. Тенденции в динамиката на експорта и импорта на страната. Тенденции и регионални особености в развитието на външната и вътрешната търговия на България.
20	География на съобщенията и комуникациите на България. Тенденции в развитието и регионални особености. Мобилни комуникации-тенденции и регионални аспекти в развитието им.

Литература

- Апостолов, Н. Функционално-териториална класификация на пътническите жп гари в България. – *Год. на Икон. ун-т*, Варна, т. 62.1990.
- Апостолов, Н. Транспортно райониране на България. – *Год. на Икон. ун-т*, Варна, т. 67, 1995.
- Барбов, Т. Транспортният фактор и разположението на производителните сили в НРБ, С., 1974.
- Бешков, А. Стопанско влияние на железопътната линия София-Варна за изменяване общия обликъ на някои селища, С., 1940.
- Бешков, А. Транспортната проблема на Добруджа, С., 1951.
- Бешков, А. За ефективността на канала Варна - р.Девня. – *Изв. на Българско географско дружество*, кн. II / XII, 1958.
- Бешков, А. За промишлените пристанища Шабла и Девня. – *Изв. на ГИ БАН*, т. III, 1975.
- Божков, Л. България и транспортните проблеми на Балканите. – *Геополитика и геостратегия*, 2005, бр. 6.
- Божков, Л. Дунав и съобщителната система на България. – *Геополитика и геостратегия*, 2008, бр. 2.
- Димитров, Д. Икономгеографски проблеми на Русенския транспортен възел, *Проблеми на географията*, 1993, кн. 3.
- Димитров, Д. Форми на териториална организация в транспорта. – В: Сб. Теоретични проблеми на географското познание, В.Търново, 1994.
- Димитров, Д., Възможности за усъвършенстване на транспортно-икономическите връзки в Североизточна България. – В: Сб. География, С., 1996.

- Димитров, Д. Варненският транспортен възел-фактор за стопанската активизация на контактната зона «суша-море» на Българското Черноморско Крайбрежие. – *Проблеми на географията*, 1996, кн. 3.
- Деведжиев, М., География на транспорта в България, С., 1983.
- Деведжиев, М. Модулното развитие на железопътната мрежа в България, С., 1988.
- Деведжиев, М. География на транспорта, С., ФОРКОМ, 1996.
- Деведжиев, М. Геополитически аспекти на инвестиционната политика в България (в областта на транспорта). – *Геополитика и геостратегия*, 2006, бр 4.
- Деведжиев, М. Геополитиката на България, С., 2006.
- Деведжиев, М., М.Станчев. България като „транзитна държава”. – *Железопътен транспорт*, 2006, бр.5.
- Дергачов, В. А. Основы экономического районирования Мирового океана, Киев, 1980.
- Дергачов, В.А. Концепция маргинальной комплиментарности, Одеса, 1995.
- Дойков, В., Л. Ботев. Дунав и Дунавският воден път, С., 1980.
- Дойков, В., М. Дойков. Загърбването на река Дунав и западането на българските дунавски градове. – В: Сб. 30 години катедра „География” във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий”, В.Търново, ИВИС, 2014.
- Русенския университет, 2010, том 49, серия 5.2.
- Кръстев, К. Транспортният фактор и разположението на производителните сили в НРБ, С., 1992.
- Колоров, Л. Железопътните гари в България. С., 2000.
- Константинов, Д. Ро-Ла и комбинираните превози в България. – *Железопътен транспорт*, 2005, бр. 2.
- Мирчев, Й. Транспортната политика и интересите на България в трансевропейската транспортна мрежа. – *Геополитика и геостратегия*, 2006, бр.1.
- Мирчев, Й. Визия за европейска железница. – *Железопътен транспорт*, 2007, бр.1.
- Мирчев, Й. За нова политика в управлението на националните железници. – *Геополитика и геостратегия*, 2009, бр. 3.
- Мирчев, Й. Транспортна политика и интегрирането на България в транс-европейската транспортна мрежа. – *Геополитика и геостратегия*, 2010, бр. 3.
- Мирчев, Й. Транспортната политика на България и Стратегия „2020. – *Геополитика и геостратегия*, 2011, бр. 3.
- Михайлов, М. География на крайграничните районни митници на България в прехода към пазарно стопанство. – *Проблеми на географията*, 1996, кн. 4.
- Михайлов, М. География на транспортната система на България, С., 1998.
- Михайлов, М. Транспортната инфраструктура и районирането на България в началото на 21-ви век. – В: Сб. „Сто години география в СУ”. 1998.
- Мутафчиев, Л. Икономика на транспорта, С., Стопанство, 1994.
- Симеонов, Д. Транспортен коридор № 7. – В: Сборник научни трудове на РУ „Ангел Кънчев”, 2004.
- Станев, Ж. Интермодалните терминали - „локомотивът” на комбинираните превози, 2005.
- Станев, Ж. Паневропейски транспортен коридор № 7 и жп линията Русе – Варна, 2005.
- Стратегия за развитие на транспортната инфраструктура на територията на Република България до 2015 г.
- Стратегия за развитие на морския и речния транспорт и пристанищата на Р България до 2015 г. – МТИТС.
- Стратегията на Европейския съюз за развитие на Дунавското пространство, Научни трудове на Русенския университет, 2010, том 49, серия 5.

Терзийска, Е. Пространствените връзки ”заземие-пристанище-кореспондиращи пристанища”. – *Проблеми на географията*, 1989, кн.1.
Христосков, Й. Инфраструктурата в икономиката на България. С., БАН, 1992.
European Commission, Danube Strategy: Transport ministers to cooperate on navigability, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-579_en.htm.

Дата: 03. 02. 2018 г.
София

Съставил: Гл. ас. д-р Димитър Димитров